

KPC Groep begeleidt scholen bij keuzes en implementatie

Rol ict verandert

FOTO: GERHIT STRUBBS

De rol van ict in het onderwijs is aan het veranderen. Met een nieuwe didactische aanpak wijzigt niet alleen de taak van docenten, maar ook de rol van ict. De KPC Groep begeleidt instituten bij de keuze voor en het gebruik van ict-toepassingen in een nieuwe onderwijssituatie. Het doel is het rendement van ict in het onderwijs te verhogen.

▲ *Willem van Dam: meer vertrouwen hebben in leerlingen*

Trots bekijkt zij haar werk. Op haar stagebedrijf maakte de mbo-leerlinge Bloem enkele bloemstukken. Vooraf maakte ze een begroting, bepaalde de winstmarge en stelde de verkoopprijs vast. Tijdens deze opdracht noteert de leerling haar werkwijze en ervaringen in haar portfolio. Deze verzameling documenten geeft inzage in de prestaties van de leerling. Het portfolio laat zien wie een

leerling is en wat hij kan. Het draait daarbij niet alleen om de cijfers, maar om alle informatie die de ontwikkeling van de leerling toont. Zo bewaart deze leerlinge ook de beoordeling van haar praktijkbegeleiders en overige relevante informatie over de stage in het portfolio. Het leerproces vindt Willem van Dam van de KPC Groep daarbij waardevoller dan het resultaat. Hij hecht er meer waarde aan dat ze haar ervaringen bij

vergelijkbare toekomstige gebeurtenissen benut. Zo lang het portfolio zich in de bureaula van de coach bevindt, komen deze mogelijkheden volgens Van Dam onvoldoende uit de verf: "Een portfolio vormt geen sluitstuk, maar maakt deel uit van het studieproces. Een gemakkelijk toegankelijke digitale versie bevordert dat leerlingen deze ervaringen ook gebruiken."

Leren en ICT

De toepassing van het digitale portfolio in het groene onderwijs maakt deel uit van het project 'Leren en ICT' van de KPC Groep. Het digitale portfolio is een voorbeeld van een ict-toepassing die inspeelt op en daarbij een bijdrage levert aan onderwijskundige veranderingen. De deelnemers aan 'Leren en ICT' brengen de mogelijke rol van ict-toepassingen bij onderwijsvernieuwingen in kaart. Op dit moment werkt de KPC Groep in een eerste pilot samen met de vmbo- en mbo-afdeling van het Holland College. In de nabije toekomst benadert Van Dam ook enkele andere opleidingen. Als projectleider van 'Leren en ICT' constateert hij dat veel scholen ict-toepassingen weliswaar kennen maar de kansen beter kunnen benutten. Het ict-gebruik van leerlingen beperkt zich vaak tot tekstverwerking, rekenprogramma en het bezoeken van internetpagina's. Bij de rol die ict als hulpmiddel bij onderwijsveranderingen kan spelen komen dezelfde vragen naar voren als die bij andere aspecten van onderwijsvernieuwingen. De beantwoording van de vragen 'wat gaan we doen?', 'hoe gaan we het doen?', 'hoe hebben we het gedaan?' en 'hoe gaan we verder?' vormen daarbij het uitgangspunt. Van Dam: "Met een andere didactische aanpak verandert niet alleen de rol van de docent maar ook die van ict. We vinden het belangrijk dat scholen inventariseren welke rol ict in een nieuwe onderwijs-situatie kan spelen."

Noodzakelijk

Het nut en de noodzaak van ict-toepassingen in het moderne onderwijs staan voor hem vast. Van Dam neemt het digitale portfolio van de leerlinge Bloem als voorbeeld. Zij profiteert omdat zij onafhankelijk van tijd en plaats haar portfolio kan inzien. Daarnaast verhoogt de digitale versie van deze verzameling bewijsstukken door visualisatie van sommige werkstukken de kwaliteit. Bovendien vergemakkelijkt het digitale portfolio de overdracht van een vmbo-leerling naar een mbo-opleiding. Van Dam: "Bij een intakegesprek en de samenstelling van een op maat gesneden studieprogramma verhoogt het digitale portfolio de efficiency. Dit proces verloopt met een paar drukken op de knop sneller dan het opzoeken van allerlei

documenten in een beduimelde dossiermap." Van Dam stelt dat naast deze praktische voordelen de maatschappij het ict-gebruik in het onderwijs steeds belangrijker vindt. Als argumenten noemt hij dat leren steeds meer plaats vindt in netwerken die soms verder

daarin investeren, noemt Van Dam als voorwaarde. De goedkoopste oplossing is daarbij niet altijd de beste. Met het digitale portfolio weer als voorbeeld constateert hij dat er op deze markt meerdere aanbieders bestaan die hun product tegen uiteenlopende

"Met een andere didactische aanpak verandert niet alleen de rol van de docent maar ook die van ict."

reiken dan de instituuetsgrenzen. Leren gebeurt daarnaast niet alleen meer op school maar overal en bovendien op elk gewenst moment. Ook vindt leren steeds meer individueel plaats en is er buiten de instituuetsgrenzen soms betere en op de laatste ontwikkelingen afgestemde informatie beschikbaar. "Tevens stelt de moderne generatie hoge eisen aan de kwaliteit en richt ook de markt zich op ict-gebruik", aldus Van Dam.

Niet bij geld alleen

De uitdagingen die Van Dam tegenkomt bij de onderwijsintegratie van ict lopen parallel aan de knelpunten bij andere facetten van onderwijskundige vernieuwingen: "Docenten zijn geneigd het onderwijsproces van leerlingen voortdurend te beheersen, controleren en meten. Veel collega's zijn beducht dit proces uit handen te geven. We moeten meer vertrouwen hebben in leerlingen." Deze angst zorgt er ook voor dat veel docenten huiverig zijn voor het gebruik van ict-toepassingen in hun studieprogramma. Daarnaast betekent ict-integratie dat docenten bij de begeleiding en beoordeling van leerlingen ook zelf de computer gebruiken. Soms schiet ook hun kennis tekort. Bovendien vereisen ict-toepassingen vaak dat docenten hun opdrachten anders formuleren. Het gebruik van ict bij nieuwe onderwijsvormen betekent ook dat instituten hun personeel de benodigde faciliteiten verstrekken. Dat docenten en leerlingen daarbij over de juiste infrastructuur beschikken en scholen

prijzen aanbieden. Een digitaal portfolio vereist een grote capaciteit. Leerlingen moeten in staat zijn foto- en filmmateriaal op te slaan. Ook benadrukt hij dat de server ingesteld moet zijn op grote groepen leerlingen die tegelijkertijd met hun portfolio werken. Ook dringt hij aan op gebruikersvriendelijk materiaal. Van Dam: "Hier hangt nu eenmaal een prijskaartje aan." De hoeveelheid geld bepaalt niet alleen het succes van digitale investeringen. Van Dam: "We maken ons er te gemakkelijk vanaf wanneer we de financiën als zaligmakend zien. Bij een succesvol ict-project spelen de motivatie en de inbreng van docenten een belangrijke rol. Ondernemende docenten stellen zich actief op." Ook de houding van het management noemt hij als een voorwaarde. Schoolleiders die ict-gebruik propageren, maar hun eigen werkzaamheden nog met pen en papier uitvoeren, geven het verkeerde voorbeeld. Tevens telt de techniek mee. Slecht functionerende netwerken bevestigen vooroordelen. Van Dam stelt dat er geen blauwdruk bestaat voor ict-toepassingen. Binnen de wettelijke mogelijkheden stemmen aoc's hun onderwijsprogramma's en beoordeling van leerlingen ook af op hun eigen situatie. De praktijk vormt daarbij het uitgangspunt. Dit betekent dat ook ict-toepassingen per aoc kunnen verschillen. Hij adviseert scholen dan ook zich met of zonder begeleiding van deskundigen te beraden over de wijze waarop ict-toepassingen leerprocessen kunnen ondersteunen. ☺

Gerrit Strijbis